

Posamezna številka v Ljubljani in Trstu 4 vin.

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. jutraj, ob ponedeljkih ob 5. jutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za izposojnino celoletno K 28.—, Telefon številka 118.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Izven Ljubljane in Trsta 6 vin.

Uredništvo in upravnistvo je v Franciškanski ulici 8. Dopolni se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Neprilagojena pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmi vrsta 10 v, zadnja vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Klerikalne nakane na univerzah.

Univerze so bile od nekdaj središče vede in svobodnega raziskovanja. V ta namen so bile tudi ustanovljene in celo srednjeveška cerkev jim je pripoznala to pravico. Seveda so že takrat nastali na univerzah boji med profesorji in teologi, ker se mnogi nauki niso vjemali s cerkvenimi nauki in cerkev je vestno zasledovala vse one, ki so „širili krive nauke“, izročila je take ljudi kot krivoverce sveti inkviziciji, zapirala jih je in trpinčila in če je mogla tudi sežigala. V dobi reformacije pa so univerze zmagale nad cerkvijo, ker so bile po večini protestantske in so stale pod pokroviteljstvom cerkvenih knezov. Za časa protireformacije so jih zasedli jezuiti in univerze so propadle, dokler se niso koncem XVIII. in v začetku XIX. stoletja zopet oživil in so postale zopet središče svobodne vede, kakor so zdaj. Tekom zadnjega stoletja so se univerze razvile v celi svoji močovitosti in so zmagovale nad cerkvijo in njenimi nauki. Države same so jim priznale popolno svobodo, ker le tako so se mogle razviti do one višine, na kateri se nahajajo danes. Ves napredek današnje dobe izhaja iz onih znanstvenih središč, na katerih človeški um v pridnemu delu išče resnice ter vodi človeštvo na boljša pota v bodočnost. Pri tem je izgubljala cerkev svoj pomen. Veda se nanjo ni mogla ozirati, šla je svoja pota pri iskanju resnice. In cerkev namesto da bi se prilagodila modernim nazorom, ter izpremenila nekatere svoje brezpomembne, nesmiselne, nevdružljive in znanstveno kot napačne dokazane nauke je hotela, da se veda ravna po cerkvi in po njenem nauku. Cerkev se je zbalda vede: Ker veda išče le resnice, bi se cerkvi vede ne bilo treba bati, ako je v nji resnica, jo bo veda potrdila, ako pa ni resnice, in veda dokazuje nasprotno, potem cerkev brani laž. To je takozvani boj proti modernizmu, ki ga je pričel sedanji papež. Njegov namen je bil, uničiti svobodo univerz in jih postaviti pod cerkveno kuratelo. Vsem je še znan napad, ki se je izvršil pred par leti na dunajsko univerzo in jih postaviti pod cerkveno kuratelo. Vsem je še znan napad, ki se je izvršil pred par leti na dunajsko univerzo in jih postaviti pod cerkveno kuratelo. Vsem je še znan napad, ki se je izvršil pred par leti na dunajsko univerzo in jih postaviti pod cerkveno kuratelo.

Svete inkvizicije, je sklenila, da mora profesor Zuppletal in še trije dominikanci na freiburški univerzi v Švici prenehati s predavanji — ker niso prisegli proti modernizmu. Istodobno je nastala stavka na krakovski univerzi zaradi tega, ker hoče senat nastopiti proti dijakom, ki so bili proti temu, da bi sociologijo razlagal teolog Zimmermann. Krakovskim dijakom se je priklopila takoj univerza v Lvovu, tako, da je stavka na obeh poljskih univerzah. Ni dvoma, da se jim pridruži tudi praška češka in solidarne bodo v tem tudi nemške univerze. Značilno pri obeh slučajih je, da se je učenjak, kakor je Zuppletal postavil proti prisegi in da ga je papež odstavil, vključno temu, da ni imel vzroka — kar je prav inkvizitorska strogost — in pa, da se je našlo na poljskih univerzah, na katere so imeli klerikalci tako zaupanje, toliko odločno naprednega dijaštva, da je zmagalo nad klerikalnimi nakanami. Poljsko napredno dijaštvo ima pravico na svoji strani. Kako velikega pomena je sociologija, je pokazal boj za sociologično stolicu v Berlinu — in krakovsko dijaštvo ima prav, da se je postavilo proti teologu Zimmermannu. To čutijo celo oni ljudje, ki morda do sedaj niso bili protiklerikalni. Strogost, s katero se postopa proti njim, kaže, kakšen duh vlada v Avstriji. Boj krakovskih študentov vzbuja pozornost v celi državi.

Pri tem se spominjamo, s kako vrnemo so naši klerikalci agitirali za Krakov, da bi tam bili varni pred „svobodomiselnici“. Toda kakor se zdaj vidi, tudi poljska mladina ni več tako klerikalna, da bi ne videla klerikalnih nakan. Glede slovenskih stolic je rekel sicer gospod naučni minister: niti Praga, niti Krakov, mi pa smo prepričani, da bi slovenski klerikalni poslanci ne bili niti za eno niti za drugo, ker bi se slovenska mladina tam navzela svobodomiselnosti. Po vsem presojeno, dobimo Slovenci svoje paralele na solnograški katoliški univerzi, ki jo bodo ustanovili klerikalci zase, in je med nabranim milijonom tudi mnogo slovenskih kron, ki so bile poslani v Solnograd gotovo zato, da bomo tam imeli svoje pravice. Še ugodnejše pa bi bilo, da bi spravili svojo univerzo v prostore pod ljubljanski lemenat in bi tam predavali sami slovenski teologi, ki so prisegli proti modernizmu. Tako univerzo bi nam dovolila cerkev in država. Ker se je torej krakovska univerza pokazala po večini kot napredna — praška je tako že od nekdaj — ne preostaja nam kot to dvojje Salzburg ali pod lemenat. Tam bi se primerno vzgajala slovenska mladina, teologi-sociologi bi ji razlagali cerkveno modrost.

Danes naša mladina stoji v vseučiliških mestih med naprednim dijaštvom in brani svobodo univerz. Ta boj je del boja za slovensko univerzo, kajti univerza je ali svobodna, ali je ni. Ob času ko rimska kurija, sveta inkvizicija in klerikalizem stegajo roke po evropskih univerzah in jih skušajo dobiti v svojo oblast, je potreben ta

boj. To niso mladostne šale, to je resen boj, ki ima namen rešiti svobodo univerz od klerikalnih nakan.

Slovanski jug.

Flasko cesarstva Stipe Radčić.

Preteklo nedeljo doživel je znani cesarovec Stipa Radčić, voditelj takozvane „Kmetke“ stranke na Hrvatskem, strašen fiasco. Sklinal je skupno z drugimi 8 poslanci kmetke stranke javen shod v Zagrebu, da bi razpravljali o današnji politični situaciji in politiki svoje stranke. Da bi preslepil zagrebsko meščanstvo, zlasti pa širše sloje, postavil je na dnevni red zelo popularne točke, kakor: kmetke in delavske zahteve z ozirom na hrvatski sabor in splošni politični položaj. Ta vprašanja so v resnici zelo važna in zato se je zbralo na shodu več sto ljudi iz vrst meščanov, socialnih demokratov, dijakov itd. Toda komaj je Radčić stopil v zborovalno dvorano, pričela je zbrana množica strašno kričati. Čuli so se tudi razni demonstrativni klici. S tem je ljudstvo pokazalo, da najostrejša obsoja politično metamorfozo Radčića v pokornega „munka“ in slugo madžarskega zastopnika v Zagrebu, bana Tomašića. Ko je pri volitvi predsednika hotela množica izvoliti nekega socialnega demokrata, je Stipa Radčić, ki sploh ni mogel pričeti svojega govora, uvidel, da ga čaka popolna blamaža. Zato je pozval policijskega zastopnika Šarića, naj razpusti shod, kar se je tudi zgodilo. Po shodu so zborovalci napravili špalir, skozi katerega je šel blamirani kmetki „vojvoda“ in „rešitelj“ cesarstva, najnovejši „munka“, sodrug slovenskih klerikalcev, Stipa Radčić. Med raznimi zaničljivimi medklici in pesmijo „rodila majka kukavicu“ je mnogoštevilna policija spremljala ljubega banovega prijatelja in ga vzela v zaščito. Tako obsoja patriotsko ljudstvo in meščanstvo sleparje in narodne izdajalce. Na slavo naših klerikalcev še omenimo, da je Stipica Radčić ravno predvčerajšnjem v odboru ad hoc za razpravljanje o znanem Lorkovičevem predlogu trdil, da je Hrvatov okoli 5 milijonov, ker Slovenci baje niso ničesar drugega, kakor Hrvati.

Politična korupcija na Hrvatskem. Politične gonje na Hrvatskem se nadaljujejo. Najnovejši slučaj nam dokazuje jasno, da je Tomašić podoval od Raucha vso korupcijsko prakso, da se maščuje nad političnimi protivniki, zlasti nad uradniki, ki so odvisni od vlade. Tako je finančni šef prenestil ravno te dni iz Varaždina 12 finančnih uradnikov, ki so ob priliki zadnjih saborskih volitev glasovali za kandidata koalicijske Božo Vinokovića, mesto za „munka“ dr. Rauerja, vseučilišnega profesorja in Tomašićevega ljubimca. Njih premetstev je bila odredjena že takoj po volitvah, toda zadeva se je radi protestov od strani opozicijskih časopisov za toliko časa zakasnela, da se izvrše nove volitve za delegacije. In

sedaj, ko je „junaška“ Tomašićeva delegacija že izvoljena, bilo je vseh 12 uradnikov takoj prestavljenih na vse strani. Da bi pa bila korupcija še bolj popolna, bili so trije uradniki prestavljeni celo na Ogrsko, dasi ne razumejo niti besedice madžarski in imajo svoje otroke v hrvatskih šolah. Ban Tomašić se skuša opravičevati in pravi, da nima s tem šikaniranjem uradnikov ničesar skupnega, ker je to stvar finančne uprave. S tem se je že v naprej opravičil pred delegati, da ne bodo ničesar v tej zadevi interperirali v skupnem državnem zboru v Budimpešti. Res, pravi znaki politične korupcije.

Reorganizacija srbske armade. Načrt o reorganizaciji srbske armade je že izdelan in pride v najkrajšem času pred plenum. Kolikor je dosedaj znano, bo srbska armada po novem načrtu razdeljena v dva razreda. V prvi razred pridejo stalni kader in rezervisti do 40. leta, v drugi pa mladeniči od 18. do 21. leta in oni, ki so stari že nad 40 let. Službeni rok je 20 mesecev. Oni, pri katerih se bo na strelnih vajah pokazal vspeh, bodo služili le eno leto, toda število teh ne sme biti večje, kakor 30 v eni tolinji. Pravico do enoletnega službovanja imajo oni, ki so jo imeli že dosedaj. Vojska bo razdeljena na osem divizij, mesto dosedanjih pet, ki bodo zopet razdeljene v štiri kore. Po novem zakonu bodo vpeljane tudi mnoge spremembe v administraciji in intenzivnosti.

Splošni pregled.

Rusko-francoska zveza. Na banketu trgovske zbornice v Parizu, kjer so bili med drugimi navzoči tudi ministri zunanjih zadev Pichon, trgovski minister Duzy in ruski poslanik Izvolski, je govoril med drugim tudi Izvolski, ki je rekel, da je kot poslanik nastopil svojo nalogo, da pomnoži in poglobi zveze med obema državama. Minister Pichon je odgovoril Izvolskemu in je povdarjal, da je Izvolski ob času, ko je vodil rusko zunanjo politiko, diplomatična vprašanja prijateljsko obravnaval. Francija si želi, da ostane isto prijateljsko razmerje; Pichon je napil ruskemu carju, kot zavezniku in prijatelju Francije.

Položaj v Yemenu. Vstahi v Yemenu so zasedli črto med Sanao in Menako, in so s tem pretrgali telegrafično zvezo med turškimi četami. Promet med Hodejdo in Sanao je mogoč samo po vodi. V okolici Hodejde divja bolezen, ki ni kolera, kakor se je mislilo, ampak neke vrste azijska kuga, ki se širi tudi med četami.

Pri debati o ustavi za Alzacijo in Lotaringijo je rekel zastopnik teh dežel v nemški zbornici, mi hočemo biti Nemci, toda ne Prusi. Prusija je po svoji reakcionarnosti in po svojem postopanju napram nemškemu narodu postala popularna. Šovinizem in

absolutizem sta v nji doma, zato odklanjajo na zapadu njene namene.

Pruski poslanec o katolicizmu v Nemčiji. V krogih rimske duhovščine je vzbudil vznemirjenje govor nemškega poslanca Mühlberga, ki ga je govoril pri cesarskem vsprejemu višje nemške duhovščine. Mühlberg je trdil, da se v Rimu zelo motijo, če mislijo, da so katoliki na Nemškem preganjeni; nasprotno imajo skoraj prednost kot manjšina nasproti 45 milijonom protestantom. Baromejska enciklika je razburila verski mir na Nemškem in le cesarju se je zahvaliti, da so med Berlinom in Vatikanom take razmere, kakršne so. V Rimu bi morali že zdavnaj spoznati, da v Nemčiji nimajo večine in da so poskusi, kakor je bila enciklika, izzivanje večine. Rim bo moral priznati opravičeno moč večine.

Penzija portugalskega kralja Manuela znaša 660 funtov šterlingov na mesec, tako, da se mu ne bo godila sila.

Dogodki na krakovskem vseučilišču.

Da bodo sedanji dogodki na krakovski univerzi bolj razumljivi in da bomo prav cenili boj dijaštva na avstrijskih univerzah, je treba povedati sledeče.

Socijologična stolica na krakovski univerzi.

Že dolgo je zahtevala krakovska akademična mladina zase na svoji univerzi socijologično stolicu, ker je v današnjem času socijologija važna veda, ki posega globoko v razmere današnje družbe ter pojasnjuje razne pojave v sodobni človeški družbi pa tudi v zgodovini človeštva, ter tvori s tem podlago drugim vedam. V današnji dobi, ko povsod prevladuje socializem, je treba, da socijologija pojasni ta pojav in da skuša rešiti razna socialna vprašanja. Zato je bila zahteva krakovskih študentov opravičena. In res je tudi akademski senat sklenil, da se ta stolica ustanovi. Začetkom letošnjega leta se je ta stolica ustanovila.

Pater Zimmermann.

Naenkrat pa se je pokazalo da se je namestu socijologične stolice ustanovila stolica za krščansko socijologijo na teološki fakulteti, kakor da bi bila socijologija kaka cerkvena veda. Na stolico je bil poklican krščansko-socialni agitator pater Kazimir Zimmermann s Poznanjskega, katerega ime ni bilo znano. Izdal je par klerikalnih brošur, bil je urednik nekega kršč-socialnega lista in v nekem delu je popisal ureditev poznanjske industrijske banke. Zimmermann je bil klerikalni agitator in kot tak je imel drug namen, nego razlagati socijologijo. To je študentstvo videlo in je začelo takoj proti njemu demonstracije.

Dijaštvo ima na univerzi pravico, da odklene profesorja, ako ne odgo-

LISTEK.

MICHEL ZÉVACO:

Most vzdihljajev.

Roman iz starih Benetec.

Videl pa je to-le:

V trenutku, ko je Foscari izrekel usodno povelje, se je krvnik z naglo gesto približal Kandianu ter mu položil kovinasto krinko na obraz.

Ta krinka je imela znotraj v višini oči dvoje kratkih in tenkih jeklenih konic, ostrih kakor dve šivanci . . .

Rabelj je položil svojo levico obsojenemu na glavo, da bi ostala v mirni legi.

In dočim je Roland kričal prosi milosti in usmiljenja, dočim je starec trepetal v krčih poslednjega, instinktivnega odpora, je krvnikova desnica krepko pritisnila na krinko.

Začulo se je rjovenje in hropenje.

Zahropel je Roland, ki se je onesveščen zrušil nazaj.

Zarjul je stari Kandiano, ki mu je krvnik v istem hipu odvzel krinko in vezi, ki so ga držale; Kandiano, ki je vstal, roke iztegnjene, pod čelom dve krvavi jani . . .

Krvnik mu je bil iztaknil oči!

Kandiano je bil slep na vekomaj!

Strašna operacija se je izvršila tako spretno, da so nesrečnikove oči le malo kravale. Samo njegove trepalnice, skrčene od muke, so ostajale odprte na široko, in strašno je bilo gledati ta bolestinno izkrivljen obraz z dvema temnima, okrvavljenima odprtina . . .

Blazen od bolečine, je jel starec vročično stopati semintja, zadevaje se ob sleherno reč, tipaje po zraku s krčevito trepetajočimi rokami in neprestano hropeč v pretresljivem, turobnem joku . . .

Dva moška sta ga prišla vsak za eno roko in ga vlekla iz vojvodske palače.

Ob nabrežju je čakala velika barka.

Spravili so slepca nanjo.

Odrinila je takoj od brega in jadrila dolgo časa.

Na kraju, kjer je pristala, je čakal voz, zaprežen z dvema krepkima konjema.

Spravili so slepca na voz, kakor so ga bili spravili na barko. In voz se je odpeljal v galopu. Vozil je mnogo dolgih ur, in nazadnje je obstal nekje, ob vhodu v neko vas.

Tam so spravili slepca z voza.

Kandiano je začutil, da so mu dali nahrbtnik na rame in palico v roko.

In je zaslišal glas, ki mu je rekel:

— Gospod, v nahrbtniku imate kruha in deset tolarjev v srebru. Pred vami je vas, kjer najdete nedvomno usmiljenih duš. Idite, gospod, idite . . . in prosite ubogaime!

Kandiano, odtrpel od groze in bolečine, je obstal kakor kip sredi ceste, in je slišal, kako se v diru oddaljuje voz, ki ga je bil pripeljal . . . ropot koles je polagoma pojenjal in se izgubil v daljavi.

Takrat je slepec povslel glavo in dvojen potok solz se je ulil iz njegovih slepih oči . . .

Rolan se je bil zrušil v nezavest, ko je videl strašno grozodejstvo, storjeno nad njegovim očetom.

Foscari in možje njegovega spremstva so mirno počakali, da se je mlademu možu vrnilo čustvo; ničesar pa niso storili, da bi pospešili ta povrat v življenje.

• Čakali so in molčali.

Šele čez dvajset dolgih minut je Roland odprl oči in zmendeno pogledal okrog sebe.

— Roland Kandiano! je zaklical Foscari.

Mladi mož se je začudeno ozrl, ne da bi odgovoril.

— Roland Kandiano, ali me slišite? . . .

— Kdo me kliče? . . . Ali ste vi, moj oče? . . .

— Roland Kandiano, imam vam sporočiti odločitev najvišjega tribunala, v kolikor se tiče vas . . . Poslušajte . . .

— Glej, Leonora je tu, je dejal mladi mož in se nasmehnil. Vidite oče, njena lepota, in pred vsem čar njene neskončne milobe, ta me navdušuje.

— Roland Kandiano! je povzel veliki inkvizitor, upor ki ste ga izzvali s sokrivdo svojega očeta, je zaduščen, hvala Bogu in naši odločnosti. Toda pravično je, da se vas kaznuje, kakor je

bil kaznovan dož, ki ni vršil svojih dolžnosti . . . Roland Kandiano, tribunal vam vsled priprošnje plemenitega Altierija podarja življenje . . . Roland Kandiano, obsojeni ste v dosmrtno ječo! . . .

Zdelo se je, kakor da Roland ni slišal teh besed.

Igral se je s svojimi verigami, kakor začuden otrok.

— Odvedite ga! je dejal Foscari.

— Ali naj mu pustimo verige? je vprašal vrhovni ječar, ki je prisostvoval temu prizoru.

Foscari je pogledal Rolanda s pogledom brez usmiljenja.

— Ni treba je dejal krato.

— V katero celico naj ga zapremo? je povzel ječar.

Foscari je nekoliko pomislil; nato je odgovoril:

— Zaprite ga v številko 17.

Možje, ki so stali okrog Foscarija, so bili železni ljudje s kamenitim srci . . . toda vztrepetali so od groze . . .

Rolanda so odvezali. Eden izmed beričev ga je prijel za roko in ga vlekli s seboj. Ni se upiral; dal se je voditi, ne da bi črnil besedo.

Še le ko sta prekorčila most, ko je dospel berič v jetišnico, privedši jetnika po treh nadstropjih obrabljenih stopnic, je pričel Roland drgetati in je dejal z rahlim, rahlim glasom:

— Mraz mi je . . . tako me zebe! . . .

Ječar, ki mu je bilo srce že dolgo navajeno izlivov človeške bolesti in zaprti pred usmiljenjem, ni rekel niti besede, nego ga je tiral vse naprej.

Tema je prihajala čimdalje gostejša.

Smradljiv zrak je bil po teh mračnih hodnikih.

Toda zdelo se je, kakor da diha ječar z zadovoljstvom, in kakor da ne potrebuje luči. Kajti pluća in oči se polagoma navadilo nesnage in teme, kakor se srce navadi brezbrizne trdosrčnosti.

Napoved je mož obstal in izpustil Rolandovo roko.

Nesrečnej je počakal nepremično, drhteč od nekakega ledenega mraza.

Zaslišal je škripanje železa ob železu; začutil je puh zraka, ki je bil še bolj vlažen, bolj smradljiv in bolj mrzel.

(Dalle.)

varja svojemu poklicu. Na krakovski univerzi nista niti stoli a. niti profesor odgovarjala želji in potrebi dijaštva. Zato je napredno dijaštvo napolnilo v jeseni prostore pri Zimmermannovem predavanju in je predavanja onemogočilo. Zimmermann je pokazal prav klerikalno židovsko naravo. Namestu da bi ugodil želji študentstva, se je vsiljeval in je po vsej sili hotel prodajati svojo modrost. Vsak pravi učenjak bi se v takem služaju umaknil, da se zadeva uredi mirno.

Relegiranje.

Ako akademik na univerzi zagreši kaj posebnega, posebno kar se ne strinja z njegovo častjo je lahko relegiran oz. izključen. Zgodi se to le v skrajnih slučajih. Klerikalci pa so šli sedaj z vsjo silo na boj zoper napredne akademike, denuncirali so jih in tožili ter zahtevali, da se izroče sodišču in da se jih 200 relegira. To je bilo nezasišeno. Demonstracije na univerzi niso nič nenavadnega, saj si celo srednješolski študentje svoje pravice, da smejo profesorja štamfati. Klerikalci so uplivali na senat in hujskali na vse strani. Senat je res začel preiskavo. 640 študentov se je priglasilo, ki so priznali da so demonstrirali. Senat jim je dal ukor 246 pa jih je dobilo konsilium abeundi, in odvzelo se jim je osvobodjenje. Na to kazni je študentstvo odgovorilo s stavko.

Dijaštvo se je postavilo proti temu, da bi cerkvena veda in oblast posegala v posvetno znanost, posebno ker pater klerikalec ne more in ne sme predavati svobodno, ampak se mora držati cerkvenega nauka. Mladina je torej branila svobodo vede in univerza in akademični senat bi moral iti z njo skupaj, kakor gre povsod. Ker pa je senat nastopil proti študentom, ki so varovali svobodo krakovske univerze, so nastopili študentje sami proti senatu in so napovedali boj, ki se vrši sedaj.

Včerajšnji dogodki.

Število naprednih dijakov je nad 600 in so zastopana vsa akademična društva. Napredni dijaki imajo večino. Za njimi stojijo tudi lvovska in praška univerza. Najbolj je študente vznemirila vest, da se bo v slučaju daljše stavke ali nemirov, začelo novo zapisovanje, pri katerem 300 naprednih dijakov ne bo več vsprejetih. Napredni študentje so torej podvzeli težak boj. Onemogočili so vsa predavanja. Zasedli so vrata in sobe ter zahtevali, da se predavanja ustavijo. Ker se to ni zgodilo, je prišlo do boja. Profesorji in klerikalni dijaki so se morali umakniti. 200 študentov prestopano strazi na univerzi, tovariši jim od zunaj donesajo hrano. Ker policija ne sme prestopiti akademičnih tal, varuje mir pred univerzo. Pred univerzo na rinku je vedno polno ljudstva. Ker je policija v velikem mirazu omagala, so poklicali vojakove.

Vojaštvo in univerza.

Kar se nikdar ni zgodilo, to se je zgodilo v Krakovem: Policija je prestopila akademična tla in zasedla univerzo. Na pomoč sta prišli 2 stotniki vojakov, ki sta zastražili vhod, da primejo vsakega, ki izide, kot demonstranta. Dijaštvo se z univerze ni hotelo umakniti ker so akademična tla svobodna. Tudi množica na ulici protestira proti takemu postopanju na stari Jagelonski univerzi. Pri spopadih med klerikalnim in naprednim dijaštvom, je bilo ranjenih nad 20 dijakov. Proti skrajni sili je rabilo dijaštvo zadnje sredstvo. V tem boju se kažejo naše razmere.

Spominjajte se prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda!

MAURICE MAETERLINCK:

Smrt mladega psička.

(Iz knjige „Le double jardin“ prev. dr. V. Z.)

(Konec.)

V vsej ogromni prirodi ne najdete bitja, ki bi bilo tako voljno, tako bogato na oblikah, ki bi se tako čudovito lahko prilagodilo našim željam, to pa prihaja od tod, ker ni v nam znanem svetu, med raznimi primitivnimi geniji življenja, ki vodijo razvoj posameznih vrst, niti enega, ki bi se bil, kakor genij psa, kdaj brigal za eksistenco človeka.

Lahko bi morda kdo trdil, da smo znali gotove domače živali ravno tako temeljito izpremeniti n. pr. kokoši, golobe, race, konje in kunce. Da, mogoče; toda teh izprememb ne moremo primerjati z onimi, ki so se vršile s psom in način, kako nam te živali služijo, je takorekoč vedno neizpremenjen. Vsekako pa, naj bo že ta vtisk samo umišljen ali pa naj odgovarja v resnici dejstvu, v tej izpremembi kakor da bi ne vladala ista neizčrpna in uslužna dobra volja, ista bistrost in edina ljubezen. Končno je seveda zelo verjetno, da se pes, ali pravzaprav on, nam nepristopni genij

DNEVNE VESTI.

Poslanec Mandelj o deželni proračunu. Klerikalni posl. Mandelj zagovarja odstop s tem, da dokazuje, da je finančni položaj dežele skrajno neugoden. Deželni proračun znaša za tekoče leto primanjkljaja 1.299.891 kron. Mandelj pravi, da bo vsi primanjkujočo svoto pokriti z višjim dolo, ker blagajniških prepostankov ni in izposojila pri lastnih fondih tudi ne bo več mogoče izvrševati. Poslanec Mandelj tudi pove, da so klerikalci spravili deželo na rob propada. Leta 1899, ko je bilo v deželi še tudi napredno gospodarstvo, so bile deželne finance v redu. Bilo je še celo 154.333 kron prebitka. Pozneje je šlo deželno gospodarstvo vsled klerikalne obstrukcije in končno vsled klerikalnega gospodarstva nizdolu. Dolgovi rastejo tako, da jih ima sedaj dežela 9 milijonov. Mandelj pravi: „Velika svota. Ako izvezememo Bukovino, smemo kranjsko deželo z njenimi dolgi postaviti poleg Goriške, Štajerske, Češke, Moravske in Gališke dežele. Druge kronovine so relativno manj zadolžene.“ Ali ni Mandelj dosti jasno povedal?

Poslanec Mandelj samostojni kandidat? Za 21. marec je razpisana nova volitev za volilni okraj odstoplega deželnega poslanca Mandlja. Baje bo poslanec Mandelj kandidiral proti klerikalnemu poslancu Vehovcu kot samostojen in neodvisen kandidat.

Klerikalci zoper gostilničarje. Na deželi nastopajo klerikalci z vsjo silo zoper gostilničarje. Prepovedujejo plese, zabranjujejo gramofone, polifone in licence. V vipavski dolini radi tega kar vre. Klerikalni župani na deželi pravijo, da bo vodstvo S. L. S. tudi v Ljubljani nastopilo zoper gostilničarje še z veliko večjo strogostjo, ako se jim posreči dobiti v roke mestni magistrat.

Visokošolski hlevi. „Slovenec“ piše: Hvala Bogu, krščanske politične stranke v Avstriji so že močne dovolj, da prično čistiti svobodomiselnost rdeče visokošolske hleve. Krščanske politične stranke so ta boj že začele. Za njimi stoji vlada, naučni minister in cerkev. Doslej so bile nam univerze središča znanosti — klerikalci jih nazivajo hleve. Pravijo, da je želja mati misli. Klerikalci bi na vsak način želeli, da bi bila univerza hlev, po svoji zunanosti in notranosti. Ker je univerza šola, je škoda denarja za njo in za učiteljstvo. To je itak prva točka klerikalnega programa — in klerikalci si seveda žele, da bi v univerzi sedeli sami kozli, osli in backi, ponižne ovce in zabiti biki, da bi jim razni Zimmermanni lahko razlagali svojo sociologijo. S takimi visokošolskimi hlevi bi klerikalci seveda dobro shajali in bi ne bilo treba boja proti modernizmu. Le ne razumnih in mislečih ljudi. Takim se da težko vladati tako kakor klerikalci vladajo v svojem hlevu in — hlevih.

Zdaj je pa konec. „Slovenec“ pravi, da je konec klerikalne „nebeške“ potrpežljivosti in da ne bo več mirno prenašal napadov na klerikalno bankrotno deželno gospodarstvo. Ker je „Zadružna zveza“ že dobila 600.000 kron državne podpore, radi verjamemo, da postajajo sedaj klerikalci zopet precej bolj nesramni. Nas to nikakor ne bo motilo, da ne bi opozarjali na pretečo nevarnost, radi katere je klerikalni poslanec Mandelj raje odložil mandat, kakor da bi brezvestno drvil vanjo. Pred polomom moramo svariti, po toči zvoniti ne pomaga ničesar!

4000 kron za „Krščansko socialno zvezo“ je daroval pred kratkim deželni odbor. Iz najboljših informiranih strani se nam poroča, da je teh 4000 kron namenjenih za agitacijo pri ljubljanskih občinskih volitvah.

njegove rase, radi nas prav nič ne vznemirja, in da smo mi enostavno znali, raznovrstne sposobnosti, ki nam jih nudijo nešteti slučajji življenja, porabiti v svoj prid. Pa to je vseeno; ker o vzrokih stvari ničesar ne vemo, se moramo pač držati videza; in prijetno je, da moremo sploh konstatirati, da eksistira na planetu, ki samujemo na njem, kakor pregnani kralji, saj na videz eno bitje, ki nas ljubi.

Naj bo že ta reč s tem videzom kakoršnakoli, vendar zaradi tega ni nič manj gotovo, da zavzema pes v skupini razumnih stvari, ki imajo pravice, dolžnosti, neko nalogo in neko usodo, popolnoma privižgano stališče. Nahaja se na tem svetu v položaju, ki mu ga ni para in ki je zavdanja vreden. On je edina živa stvar, ki je našla in ki spoznava svojega nedvomnega, očividnega, nepreklicnega in edinoveljnega boga. On ve, komu naj posveti vse najboljše svojega „jaz“, komu naj se uda preko sebe ven. Ni mu treba iskati nobene popolne, višje, neskončne Moči iz teme laži, domnev in sanj, ki se pode ena za drugo. Ta Moč stoji pred njim in hodi v luči. On pozna svoje najvišje dolžnosti, ki jih mi vsi ne poznamo. Ima moralno, ki je višja, kakor

Tako gospodarijo klerikalci z deželnim denarjem.

Pogled za bogove. Kakor znano, so pregnali klerikalci gospo Polakovo s svojo nesramno kritiko iz Ljubljane in z odra ljubljanskega gledališča. Vse je pozabljeno in umetnica Polakova nastopi v kratkem na predstavitvi klerikalne Ljubljane. „Slovenec“ piše: „Slovača naša; umetnica rojakinja gospa Irma Polakova prihiti ta večer med svoje rojake, da jih razveseli s svojimi nastopi. Kakor čujemo, ima pripravljene zanimive točke, ki bodo v hipu elektrizirale občinstvo. Za bogove bo pogled na škofa Bonaventura, kadar ga „bodo“ v hipu elektrizirale zanimive točke“ g. Polakove.

Vzoren katoliški župnik. Pred 14 dnevi je umrl oskrbnik Č... na Predovčevem selu rejencev. Takoj tisti dan je šla žena k šentpeterskemu župniku radi pogreba in zvonjenja. — Župnik Pavlič je je takoj susovo zavrnil, da takemu otroku ni potreba zvoniti. Č... ga je za božjo voljo prosila, naj mu zvonijo ter da se mu ni treba bati, da dobi do zadnjega vinarja vse plačano, a blagi g. dušni pastir se je znova zadržal, da otroku, ki je nezakonski, ni potreba zvoniti. Č... je že odšla, vendar se še enkrat vrne, ter ga znova prosi, naj mu vsaj enkrat zvonijo, toda g. Pavlič je zamahnil z rokama ter zakričal: „Kar sem rekel, sem rekel, ne bo mu zvonilo, pa mu ne bo.“ Oskrbnica je bila tako raztočena, da mu ni mogla niti besede več reči, temveč je molče odšla, drugače bi mu Č... tudi marsikatero natvezila, da bi se g. župnik kar nehoto popraskal za ušesi. Prihodnji dan so pokopali ubogega otroka, seveda brez zvonjenja kakor — psa. Čemu neki mu je podelil še zadnji blagoslov, saj nezakonski otroci se po mnenju g. Pavliča brez duše, torej tudi zadnjega blagoslova ne potrebujejo. Od kod torej, da vera tako silno peša.

Preseliti se je morala iz „Unio-novih“ prostorov „K. s. z.“ Dr. Krek se je moral s svojo krščansko socialno gardo umakniti v prostore starega strelišča. Tam, kjer je „Ljudski dom“ adaptiral še kupljeno staro strelišče za gledališče in telovadbo „Cukov“, se je vršil v nedeljo prvokrat občni zbor „K. s. z.“ Stavbna akcijska družba „Union“ je morala Krekovo krščansko-socialno krdelce eksperirati ven, ker so se tuji nad to družbo spoddikali in jeli zapuščati hotelske prostore. Zdaj pride na vrsto seveda tudi Svetkova „Ljubljana“, ki dela „flanz“ v prvem nadstropju.

Dopolnilna deželnozborna volitev deželnega poslanca iz volilnega razreda kmečkih občin v volilnem okraju Trebnje, Višnja gora, Žužemberk, Mokronog, Litija, Radeče je razpisana na dan 21. marca 1911 v postavno določenih volilnih krajih. Natanejšje odredbe o kraju in uri, kje in kdaj se prične volitev, kakor tudi o uri, ob kateri se konča oddajanje glasov, bodo obsegale izkaznice, ki se dostavijo volilcem.

Škandalozno razkritje. Iz mesta Bozen na Tirolskem nam poroča prijatelj našega lista: Prošli teden je sodnija odredila na zahtevanje strank v Adolf Pichlerjevi ulici v hiši št. 13, ki je last gospe Barbare Höllriegl, hišno preiskavo in ob tej priliki prišla na sled grozodejstvom, katerih bi od tako svetohlinskega prebivalstva, kakor je v Bozenu, nikdar ne pričakovala. 76letno, slaboumno vdovo Barbaro Höllriegl so imeli njeni zeti in snahc cela tri leta zaprti v eni in isti sobi, ne da bi jo celo to dolgo dobo vsaj enkrat prezračili. Uboga starka kljub vsem prošnjam ni smela iz sobe. Postelja in vsa oprava je pričela gniti vsled strašnega smrada, ki je napolnjeval sobo. Črvi so rili kar po

vse, kar more najti v sebi in ki jo lahko izvršuje brez pomisleka in brez strahu. V posesti popolne resnice je. Ima pozitiven in gotov ideal.

In tako sem videl ležati svojega malega Pelleasa, do njegove bolezni ležati ob vznožju moje pisalne mize, rep ek skrbno podviti pod noge, glavno nekoliko proti strani, da me je mogel lažje vprašati, pozoren in miren obenem, tako kakor mora biti svetnik v božji navzočnosti. Bil je srečen, kakor mi morda ne bomo nikoli, kajti njegova sreča je izvirala iz smehljaja in odobravanja drugega bitja, ki je bilo neskončno visoko nad njim. Ležal je tam, pil vprašujoče vsak moj pogled in ga resno vračal kakor istorodno bitje, najbrže zato, da bi mi razodel, da mi saj z očmi, s tem skoro brez-snovnim organom, ki izpreminja luč, ki se je veselimo, v ljubeče razumevanje, lahko pove vse, kar ima povedati ljubezen.

In če sem ga takole videl, mladega, gorečega in vernega, kako mi je prinašal takorekoč iz krila neizčrpe prirode, čisto nove vesti o življenju, poln zaupanja in poln začudenja, kakor bi bil prvi svojega rodu, ki je prišel na zemljo, in kakor da bi živel še v dnevih praveka, sem obču-

živem telesu slaboumne starke, a ona si ni znala pomagati, ker sploh ni razumela svojega položaja. Sanitetna komisija je ukazala, sobo takoj prezračiti, nesrečno stanko pa na mestu odpeljati v bolnišnico. Proti neusmiljenim sorodnikom je vložena tožba. Grozodejstvo je vzbudilo po vsem mestu velikansko ogorčenje.

K smrti slovenskega aviatika Rusjana. Iz Belgrada nam poročajo: Grob mladega ponesrečenca sloven. aviatika Edvarda Rusjana na belgrajskem pokopališču je postala prava božja pot za Belgrajčane. Na grob prihaja vsaki dan mnogo ljudi in dame iz najboljših krogov okrasujejo vsaki dan grob z novimi cveticami. Na trdnjanskem obzidju, na mestu, kjer se je ponesrečil Rusjan, bodo Srbi zidali spominsko ploščo z Rusjanovim reliefom. Kakor se poroča, nameravajo postaviti tudi v parku Kalemegdan miramornat kip ponesrečenega aviatika. Kip, kakor spominsko ploščo bo izdelal srbski kipar Pera Konjarek. Na grobu pokojnika pa bodo postavili belgrajski trgovci velikansko piramido. — Zbirka za rodno Rusjanovo je dosegla že 10.000 dinarjev. Vojno ministrstvo je povabilo celo družino v Belgrad, da obišče grobi svojega sina in se ji pri tej priliki izroči tudi brat-ski srbski dar.

Vera peša. Na Primskovem pri Litiji je preteklo nedeljo neki tat med deseto mašo pokral v župnišču župniku Plešču ves denar, zasebni in cerkveni, povrh pa še nekaj obleke. Kar je res, je res: Ljudje se že ne boje ne fajmoštrov, ne kazni božje.

Umrl je na Vinigoric g. Ferdo Tomažič, c. kr. poštni kontrolor v poklju. N. v. m. p.

Ljubljanske tržnice. Kakor čujemo, so načrti za tržnice že zgotovljeni. Treba torej le še denarja, in načrt se bo uresničil. Baje so stroški proračunjeni na 500.000 K.

Tivoljski gozd bodo letos primerno nasadili. V gozdu je opaziti na več mestih veliko praznoto in vsled tega tudi pomanjkanje vsakršne sence za šetalec. Manjka po vrhu tudi mladega iglastega drevja. Zadnja leta je bil gozd v obče močno zanemarjen.

Nočna služba v ljubljanskih lekarnah. Nočno službo imajo danes sledeče ljubljanske lekarne: Bohinc, Rimska cesta; Leustek, Resljeva cesta; Trnkoczy, Mestni trg.

Društvo za zgradbo in vzdrževanje sokolskega doma telovadnemu društvu „Sokol I.“ v Ljubljani vabi bratsko članstvo na svoj II. redni občni zbor, ki se vrši z običajnim sporedom v torek, dne 7. februarja ob 8. zvečer v gostilni br. Iv. Zupančiča na Ahacjevi cesti 15. Za mnogobrojni obisk se priporoča odbor. „Na zdar“!

Telovadno društvo „Sokol“ v Št. Vidu ima svoj redni občni zbor dne 2. februarja (na svečnico) v prostorih brata Štruklja, p. d. pri Ziberdu na Trati. Bratje, kakor tudi člani ljubljanskega „Sokola“ se vabijo, da se istega v čim večjem številu udeležijo. Začetek ob 4. popoldne. „Na zdar“!

„Sokol“ v Št. Vidu nad Ljubljano vabi k predpustni veselici, katero priredi dne 5. februarja 1911. v prostorih br. Fr. Šusteršiča, p. d. pri Slepem Janezu. Spored: godba, prosta zabava in ples. Začetek ob 4. popoldne. Vstop prost. Bratje Sokoli in prijatelji Sokolstva, udeležite se, da se čimbolj okrepi sokolska ideja. — „Na zdar“!

Telovadno društvo „Sokol“ na Igu ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 2. februarja ob polu 4. uri popoldne v prostorih brata Viranta z običajnim sporedom.

Telovadno društvo Ilirski-šmartnjski „Sokol“ v Šmartnem priredi plesni venček v nedeljo zvečer 5. fe-

doval njegovo veselo gotovost in sem dejal sam pri sebi, da je pes pri dobrem gospodu srečnejši, kakor pa ta sam, ko mu ostane usoda krog in krog zavita v temo.

Slov. deželno gledališče.

LOČENA ŽENA.

„Ločena žena“ je pravzaprav jako dober dokaz za stalnost ne samo v življenju narave, ampak tudi v kraljestvu lahkokrne muze. Se vedno se razdvajajo ljubeči pari po vzoru Hane in Danila in še vedno jim leži v krvi veselje do plesa in sprave. Resni umetnosti takšna le mala umetnost nič ne škoduje in njeni prav številni pripadniki so se tudi včeraj lahko ozirali z nekakšnim zadoščenjem na upliv in utis, ki ga je napravila včerajšnja opereta tudi na tiste, ki hočejo videti v mali muziki samo izrodek in nepotreben izrastek prave umetnosti. Merilo za njeno muzikalno vrednost bi bila lahko že tista privlačna moč, ki kljub množestevilnim reprizam še vedno privablja novih obiskovalcev, ampak „Ločena žena“ lahko prenese tudi takšno kritiko, ki stavi malo

bruarja v prostorih brata Robavska. Prijatelji „Sokola“ se vabijo. — „Na zdar“!

„Glasbena Matica“ v Ljubljani. Kakor smo že svojačasno poročali, se je na izrednem občnem zboru „Glasbene Matice“ sklenilo dne 5. septembra, da se § 6. drugi odstavek društvenih pravil spremeni tako, da plača članstvo po 6 K na leto in ne kakor doslej 4 K, na kar vnovič vljudno opozarjamo.

Vspored koncerta „Glasbene Matice“ z dne 5. februarja je zelo zanimiv in velepomemben za nas Slovence, posebno zaradi tega, ker se bo na njem izmed 17 skladb izvajalo 13 pristnih slovenskih izvirlnih del naših najboljših skladateljev starejše in mlajše generacije. Od starejše generacije, ki pa je v invenciji vedno mlada, so zastopani trije častni člani „Glasbene Matice“: 75letni Jenko z mešanim zborom z orkestrom „Tanana“, 70letni Fran Gerbič z dvema skladbama: Trospevom „Rožmarin“ in moškim zborom „Lahko noč“ in 65letni Jakob Aljaž z dvema skladbama: „Zakipi duša mladostna“ in „Divna noč“. Od mlajše generacije so pa zastopani Ferjančič z skladbo „Tone solnce, tone“, Juvanec s „Pastirjem“ in pred vsem naša najmlajša generacija modernih velenadarjenih skladateljev je zastopana z dr. Gojmir Krekom z dvema skladbama: „Tam na vrtni gredi“ in „Kakor bela golobica“ in z Emil Adamičem s štirimi skladbami: „Dekletce“, „Petnajst let“, „V snegu“, „V gozdu“. Skupaj je 7 slov. skladateljev zastopanih s 13 skladbami. Od teh se 12 skladb sploh privrkat izjavi v koncertu „Glasbene Matice“ ne vstevši dveh orkestralnih skladb, ki se tudi privrkat izjavljata. Od najnovejših modernih skladb jih je iz „Novih Akordov“ 8. Koncert bo nudil občinstvu krasen vpogled v najnovejšo slovensko produkcijo in spoznalo bo skladatelje, kojih dela so resno lepa in velike glasbene vrednosti.

Veliki lovski ples. Naznanja se slavnemu občinstvu, da se dobivajo vstopnice pri g. Schwentnerju v Prešernovi ulici, pri g. Šešarkovi v Se-lenburgovi ulici in v restavraciji „Narodnega doma“.

Slovensko lovsko društvo. Bralno in pevsko društvo v Podbrdu na Primorskem priredi dne 2. svečana 1911 svojo običajno veselico v prostorih restavracije Štravs pri postaji, in sicer ob polu 8. uri zvečer. Na sporedu je petje, veseloigra „Mustast muzikant“ in šaljivo srečanje. Po sporedu prosta zabava in ples.

Vabilo na planinski ples in glavno zborovanje Posavske planinske podružnice, ki se vrši dne 18. februarja 1911 v Zidanem mostu v narodni gostilni Al. Juvančič. Ob 5. uri popoldne glavno zborovanje z letnim poročilom tajnika in blagajnika in volitvijo odbora. Pri nepovoljni vdeležbi se vrši glavno zborovanje v se eno 15 minut pozneje. Ob 8. uri zvečer planinski ples s cigansko godbo in zelo zanimivim, presenetljivim vsposredom. Dekoracija naravnost očarljiva in dražestna. Odsek ni štedil s trdom in denarjem. Zato se zanašamo, da bo udeležba zelo živahna, tem bolj, ker smo prepričani, da nam narodna društva za ta večer 18/II. ne bodo delala tekme. Kdor bi ne prejel vabila, naj se oglasi pri g. Mohorko na Zidanem mostu. Vstopnina 1 K za osebo. Obleka promenadna. Kostumi dobrodošli.

Kakor smo že poročali priredi Podružnica Ljubljana I. avstrijskega društva državnih uslužbenec, v soboto, dne 4. svečana t. l. v dvorani hotela „Union“ svoj plesni venček, pri katerem bo sodelovala vojaška godba 47. pešpolka iz Gorice. Ta veselica je dosedaj vedno navzoče ob-

više zahteve; komponist razodeva dovolj muzikalnega dobrega okusa, libretist pa nudi razveseljajoč in zabaven tekst, ki ima predvsem v prvem aktu vodilno ulogo. Melodramatično v glasbo prestavljena razprava o ločitvi zakona izpolnjuje to dejanje. Da se protivi ločena dvojica zopet najde in spavi, se zgodi potom že večkrat preskušene šablone; nekaj efektnih scen nam pač izdaja starega praktikarja, g. Victor Leona, ki pa kljub vsej svoji priznani verziranosti ne more strniti dejanja v naravno se razvijajočo in zaključeno celoto. Leo Fall je izvrsten muzik, čegar specijaliteta obstoja v tem, da zna orkestralno jako pikantno slikati in nam poleg razkošnih valčkov nuditi še vedno kaj drugega, novega. — Animovana predstava je spravila množestvilni avditorij v najboljše in najhvalejšeje razpoloženje. Ne samo pevske in plesne točke, tudi proza je prišla dobro do veljave; nekateri dolgočasnejši tekstovni odstavki v drugem aktu bodo postali do prihodnjic vsled hitrejšega tempa kratkočasnejši. — O gg. solistih drugič!

Kupujte „JUTRO“!

činstvo v obče zadovoljila, ter je tudi letos upati obilne udeležbe, ker je čisti dohodek namenjen pomožnemu zakladu. Mogoče, da bi se pri razpodeljevanju vabil lahko kdo prezrl, prosil odbor tega društva tudi nevaženim dobro došli.

Slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Ker 29. t. m. sklicani občni zbor nikakor ni bil sklepčen, sklicuje predsedstvo slov. trg. društva „Merkur“ drugi občni zbor v ponedeljek dne 6. februarja t. l. ob 9. uri zvečer v društvenih prostorih z istim sporedom, ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi.

Lepi pepček pravijo na Poljanski cesti sinu nekega čevljarja. Pa ta Pepček ni samo lep, nego tudi strašno hud, kar je pokazal tudi včeraj, ko je natakario v neki gostilni tako narahlo in potem, ko je ona zbežala pred njim, tako razsajal v gostilni, da se je moral vmešavati v njegovo poslovanje stražnik, a epilog celega tega dogodka se bo odigral pred sodiščem. In vse to samo zato, ker je natakario hotela odtrgati od nekega računa očeta „lepega“ Pepčka znesek ene krone in dvajset vinarjev, kateri znesek je čevljar dolgoval natakario!

Dva petelina. Pred kratkim sta se na Franca - Jožefa trgu sprla dva moška in se tekom prepira pošteno stepla. Pretepu je napravil konec šele na lice mesta došli stražnik, ki je oba petelina aretiral in vtaknil pod ključ.

Avstrija in Italija.

Italija dela nove strategične železnice proti avstrijski, a avstrijski generalštab zahteva nove železnice proti italijanski meji. — Avstrijski vojaški krogi in Jugoslovani.

(Izvirno telefonično poročilo Jutra).

Dunaj, 31. januarja. V visokih vojaških krogih vlada velikansko razburjenje radi tega, ker se Italija ob meji vedno bolj utrjuje. Zlasti je pričela Italija sistematično graditi železniške proge proti avstrijski meji. Do sedaj je v kratkem zgradila že tri železniške proge, ki vežejo deželo z avstrijsko mejo: Mantua-Ponteba; Ostiglia-Udine; Padua-Cervinjan. Najvažnejša pa je proga Genova-S. Giovanni, ki vodi tik do meje.

Visoki vojaški krogi priznavajo, da Avstrija v tem oziru ni storila ničesar in v slučaju vojne ima na razpolago samo dve železniški progi: južno in karavansko železnico, pa ta druga ne pride preveč v poštev, ker teče prebliku italijanske meje. Visoki vojaški krogi delujejo radi tega z vso silo na to, da se zgradi na jugu še nekoliko železniških prog in sicer sledeče: Dunaj-Aspang naj se spoji preko Ptuja in Brežice z Novim mestom; železniška proga Ljubljana-Novo mesto naj se spremeni v dvotirno. Dalje naj se zgradi normalnotirna, po možnosti celo dvotirna proga Vrhnika-Izidorja-Sv. Lucija-Gorica. Visoki vojaški krogi pritiskajo z vso silo na to, da se te proge začnejo graditi čim prej.

V visokih vojaških krogih se tudi ostro obsoja vladna protijugoslovanska politika, ker Jugoslovani mejijo na Italijo, s katero pride prej ali slej do oboroženega konflikta in v tem slučaju bi moglo postati za Avstrijo fatalno, ako ne bi imela v Jugoslovanih prijateljev.

(Aha! Na Dunaju so v skrbah radi eventualnega konflikta z Italijo, v katerem bi morali v prvi vrsti preživeti svojo kri za Avstrijo ravno za ničevani in zatirani Jugoslovani! Taki nas bodo imeli radi in z Dunaja bodo prihajale samo sladke besede v lepe naše kraje, ki bodo največ trpeli! Pa za lepe besede ne bomo dali nič, ker teh smo siti že več kot dovolj! Uredništvo.)

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Delegacije.

Budimpešta, 31. januarja. V današnji seji delegacijskega odseka za zunanje zadeve je v imenu „Poljskega kluba“ izjavil dr. Kozłowski, da Poljaki nimajo ničesar pristaviti k svoji zadnji izjavi. Za njim sta govorila pols. Markl in dr. Kramar, ki je odgovarjal na razne opazke grofa Aehrenthala. Nato sta govorila še poslanca Bartoli in Udržal.

Vprašanje hrvatskega ministra.

Zagreb, 31. januarja. Kot najresnejša kandidata za hrvatskega ministra prideta v poštev bivši ban, dr. Pejačević in veliki župan Didolić.

Hrvatski sabor. — Nasilstva predsednika.

Zagreb, 31. januarja. V včerajšnji seji hrvatskega sabora so izvršili banovi „munkači“ velike represalije. Predsednik dr. Papratović je svojevoljno prekinil sejo in nato odgodil

sabor do 7. februarja. Ta korak predsednika je vzbudil med opozicijanci velikansko ogorčenje. Takoj se je prišlo do 20 poslancev, ki so po zakonu zahtevali, da se skliče izvanredna seja sabora, čemur pa predsednik ni hotel ugoditi.

Nadomestna volitev v Sarajevu.

Sarajevo, 31. januarja. Pri nadomestni volitvi za judovski saborski mandat je zmagal kandidat meščanskega judovskega kluba, dr. Vita Alkalai.

Visokošolska stavka v Galiciji.

Lvov, 31. januarja. Na lvovski tehniki so vsa predavanja sistirana. Napredni dijaki so priredili velikanske demonstracije in razbili vse šipe v onih dvoranah, kjer so se vršila predavanja. Tudi na vseučilišču je prišlo do velikih kravalov. Splošno se pričakuje, da bodo predavanja na vseučilišču še danes sistirana.

Krakov, 31. januarja. Stavka se nadaljuje. Napredni dijaki so izjavili, da so pripravljeni do konca vstrajati pri svojih zahtevah in bodo vsa predavanja, kakorkoli in kjerkoli se bodo vršila, preprečili. To se bo godilo toliko časa, dokler ne bo akademski senat do pičice izpolnil zahteve naprednih dijakov.

Tomašič v Budimpešti

Budimpešta, 31. januarja. Hrvatski ban dr. Tomašič je došel danes zjutraj ob 3 uri v Budimpešto. Dopoludne je prišel v zbornico, kjer je več kot dve uri konferiral z ogrskim ministrskim predsednikom grofom Khuenom-Hedervaryjem. Pogovoru je nekaj časa prisostvoval tudi predsednik imunitetnega odseka. Novi hrvatski delegati v skupnem ogrskem državem zboru imajo jutri ob 10. uri dopoludne sejo pod predsedstvom grofa Pejačevića. Nato se predstavijo grofu Khuen-Hedervaryju. Predsedniku in zbornici pa se predstavijo šele v petek dopoludne.

Kuga v Mandžuriji.

Petrograd, 31. januarja. Iz Mandžurije prihajajo vedno bolj vznemirljiva poročila. Kuga zavzema naravnost ogromne dimenzije. Vsak dan umre povprečno 100 ljudi.

Seja češkega deželnega šolskega sveta

Praga, 31. jan. Danes se je vršila prva seja češkega deželnega šolskega sveta pod predsedstvom novega namestnika grofa Thuna. Seja je bila jako burna in je trajala od 10 ure dopoludne do dveh popoldne. Na dnevnem redu je bil predlog glede ustanovitve čeških minoritetnih šol v nemških krajih Žebirice, Iletin in Košatic. Predlog je bil po burni debati sprejet z vsemi češkimi glasovi. Nemci so glasovali proti.

Razne vesti.

Popotnik brez glave. Silno so se začudili zadnjič ljudje, ko so stopili v nek vagon Peterburško-orientalskega ekspresnega vlaka: na klopi je sedel popotnik brez glave, poleg njega pa listič s sledečim naznanilom: „Na podlagi smrtne obsodbe narodnega sodišča armenske revolucijske stranke v Tiflisu obglavljen. Glava se izroči narodnemu sodišču v dokaz, da je bila obsodba izvršena.“ Kdo je obglavljen, še niso mogli dognati, sodijo pa, da je neki visoki uradnik tifiškega generalnega guvernerstva.

* Spomenik sladkosnednežu. Znameniti Francoz Brillat-Savarin dobi v svojem rojstnem kraju Balley spomenik. Brillat-Savarin je klasik v kuhinjski umetnosti in pisec veleznimive knjige „Fiziologija okusa“, ki je izšla leta 1825. On je bil umetnik, ki je spravil francosko kuhinjo do vrhunca slave.

* Angleška iznajdljivost. Dne 7. februarja 1912 bo stoletnica rojstva slavnega angleškega pisatelja Dickens. Angleži bi seveda radi to stoletnico na kak viden način praznili. Pa kako? Kajti Dickens si je odločil prepovedati spomenike in slične stvari. Angleži pa niso v zadržah. Sklenili so, da bodo v proslavo jubileja poskrbeli za Dickensove potomce. In izdali bodo v ta namen Dickensovo znamko. To znamko si bo v jubilejnem letu nalepil vsak v posamezne zvezke Dickensovih spisov. Celi dobček znamke, ki bo sama za se umetniško delo, bodo dobili Dickensovi dediči.

* Eksplozija peklenškega stroja. V Barceloni je dne 27. t. m. opoldne v „Ljudskem domu“ eksplodiral s črnim smodnikom napolnjeni peklenški stroj iz bele pločvine. Ni pa nikogar ranil in tudi druge škode ni napravil.

* Praga s predmestji ima 630.000 prebivalcev; 400.000 so jih našli v osmih praških okrajih, 230.000 pa v predmestjih.

* Požar bombažnega skladišča. V Aleksandriji je zgorelo veliko bom-

bažno skladišče do tal. Škoda znaša 100.000 funtov šterlingov.

* Bajke o Tolstem. Na Ruskem se razširja med kmeti govorica, da Tolstoj ni umrl, temveč da se je umaknil v Sibirijo, da bi v miru lahko živel po svojih naukih.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik: Milan Plut.

Tiska „Učitejska tiskarna“, Ljubljana.

Mali oglasi.

Izvrsten brinjevec

ima
L. Šebenik v Spodnji Šiški.

Kontoristinja, večja slovenske in nemške korespondence, kakor tudi stenografije in strojepljaja, želi premeniti mesto. Gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe se prosijo pod šifro „19 T“ na inseratni oddelku „Jutra“. 55/6—5

Stanovanje z dvema sobama in drugimi pritliklinami se odda s prvim majem. Kje pove inseratni oddelku „Jutra“. 63/2—2

Lepo solčno stanovanje v novi hiši s tremi sobami in drugimi pritliklinami se takoj odda. Novi Vodmat št. 145. 62

Lepa mesečna soba s hrano, v prvem nadstropju s posebnim vvhodom se odda s 15. februarjem solidnemu gospodu v Gosposki ulici št. 17. 48/3—1

Gostilničarji, ki žele godbo za predpustne veselice, naj se blagovoljno oglašijo ustmeno ali pisмено pri G. F. Vodišku, Vodovodna cesta 26. 18 6—3

Salonske oblike fine, prodaja po K 52 konfekcijska trgovina A. Lukič, Pred Škofijo 19. 53/5—1

25 elegantno vezanih zvezkov nemških literatur se prodajo. Cena po dogovoru. Sodna ulica št. 4, II. nadst. deno. 64/1

Gospod star 21 let išče službe kot sluga o kaki trgovini ali gostilni. Ponudbe pod J. K. na inseratni oddelku „Jutra“. 2—1

Proda ali odda se v najem pristavo v sredini Kormina, obstoječo iz gospodarskega stanovanja, prostornih kleti, žitnice, kolnice, hleva, dvorišča, s kapnicjo in velikim studencem; 3 hiše za kmetovalca poleg vrta in vinograde obsežno povprečno 900 sežnjev. Dalje stavišče s cerkvijo za šolsko uporabo, vzgojevališče, ali tudi za trgovino na jako ugodni legi mesta. Natančnejše informacije daje Jakob Klemenc, Trst, Carducci 8. 65 2—1



Jos. Deu daje v imenu svoje sestre in vseh drugih sorodnikov naznanje, da je njegov preljubi brat, gospod

Mihael Deu
trgovec v Šiški

včeraj po kratki in mučni bolezni mirno v gospodu zaspal. Pogreb dragega rajnega bo v sredo 1. svečana popol. ob polu 5. uri od cerkve sv. Petra na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maše se bodo brale v raznih cerkvah.

L. slovenski pogrebni zavod Jos. Turk.

Zahvala.

Za vse mnogobrojne dokaze iskrene sočutja povodom bolezni in ob smrti nepozabne nam soproge oziroma matere, sestre in tete, gospe

Katarine Sitar

izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo. Zlasti se zahvaljujemo preb. g. dr. Rusu za njegovo skrb in požrtvovalnost med boleznijo, sl. gostilniški zadrugi za častno spremstvo, sl. društvu „Slavec“ za ganljivo petje, vsem darovalcem krasnih vencev in vsem mnogostvilnim udeležencem pri pogrebu, ter končno vsem, ki so na ta ali oni način lajšali našo bol.

Ljubljana, 30. januarja 1911.

Žalujoča rodbina Sitarjeva.

Opekarski = delovodja

želi službe pri kaki večji opekarni. Prevzame tudi na akord. Ponudbe pod „Delovodja“ na inseratni oddelku „Jutra“.

.. Iščem ..

edino le pri boljših detajlnih odjemalcih dobro vpeljanega, zaupanja vrednega

agenta

za prodajo svojih vlečanih žganjskih izdelkov slivovice, tropinovca, mareličnega žganja.

Za prij. ponudbe prosim

Filip Josip Weinfeld,

Novi sad (Neuzatz, Ujvidék) Ogrsko.

:: Učenec ::

se takoj sprejme v modni trgovini

A. Persché, Ljubljana.

V Novem Vodmatu št. 111

se bo

sodnijsko = razprodajalo

sledeče: Hiša z 8 stanovanji, 3 kletmi, ledenico, hlevom, skednjom, vrtom in njivo. Hiša je pripravna za vsako obrt. Razprodaja se vrši

— dne 10. svečana 1911 — ob 9. uri dop. pri c. kr. okrajnem sodišču, soba št. 16 v Ljubljani.

Torej kupci na noge, priložnost je tu.

20 % ceneje!

20 % ceneje!

Ker opustim trgovino s konfekcijskim in galanterijskim blagom bom razprodala vso zalogo

za nad 20 % znižano ceno. Ne zamudite te prilike! Oglejte in prepičajte se!

Marija Vesely, Ljubljana

Cesarja Josipa trg št. 11.

Prodajalo se bo tudi na Vodni-kovem trgu vsako sredo in soboto.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino Kuč najboljšo sredstvo 5 kg franko K 4—.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Notarskega ::

:: :: kandidata

z nekoliko prakse sprejme takoj ali čez čas

notar J. Kogej v Postojni

Ponudbe z naznanilom pogojev naravnost.

Tovarniška znamka „IKO“.

Specialiteta: edina slovenska ura za tolovace. Dobi se samo pri tvrdki: H. SUTNER, Ljubljana, Mestni trg in Sv. Petra c.



Lastna tovarna ur v Švici.

Naznanilo preselitve.

Prodajna pisarna šentjanskega premogovnika se je preselila v II. nadstropje hiše gospoda Urbana Zupanca, **Križevniška ulica št. 8.**

Število naročnikov za

Planinšekovo praženo kavo narašča od dne do dne.

Nad tisoče gospodinj jo kupuje.

Velecenjena gospa!

Ne opustite je tudi Vi v Vašem gospodinjstvu vpeljati!

Planinškova pražena kava ne potrebuje nikakih priporočil,

kdor je kupi enkrat, jo zahteva vedno! — Dobi se le v pražarni: vogal Dunajske ceste in Sodnijske ulice in v specerijski trgovini: Dunajska c. 6.

Ustanovljena 1847.

Ustanovljena 1847.

Tovarna pohištva J. J. NAGLAS

Ljubljana Turjaški trg, šte. 7.

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na vzmeti, žimnati modroci, otroški vozički itd.

Najnižje cene.

Najsolidnejše blago.

Telefon interurban šte. 129.

Valjšni mlin v Domžalah I. BONČAR, LJUBLJANA

Centralna pisarna in skladišče: Vegova ulica št. 6.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti kakor tudi otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici:

Gruden & Co., Stolni trg šte. 9.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —



Prešernova ulica šte. 5.
največja zaloga moških, dam-
skih in otroških čevljev, čevljev
za lawn-tenis in pristnih,
goisserskih gorskih čevljev.
Elegantna in jako skrbna izvršitev
po vseh cenah.

Mirnski premog.

Premog iz Mirne na Dolenjskem

je brezizjemno za vsako varčno gospodinjstvo izvrstno gorivo, ker
pogori brez vsacega nadležnega duha, vsebuje jako malo
žvepla ter nikakih neizgorljivih snovi (kamna).
Prodaja se na dom postavljen v večjih množinah 50 kg
K 1.—, pri manjšem odjemu: 50 kg K 1-10. — Cel vagon:
K 160.— loko Ljubljana. — Glavna zaloga:

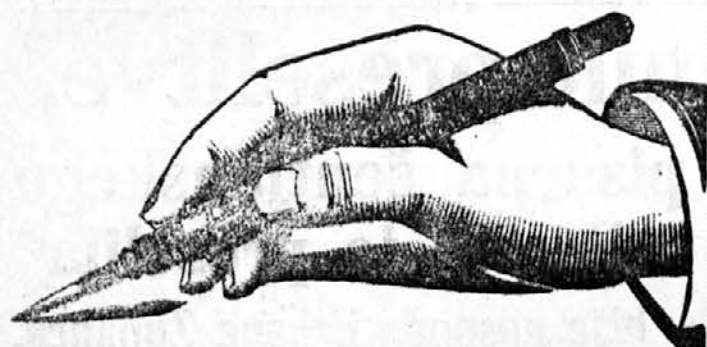
H. RICHTER, Ljubljana, Cojzova cesta šte. 1.

Naročila se sprejemajo v podružnici g. Iv. Jelačina, Cojzova cesta šte. 1.

Čudež ameriške industrije izumljeno je novo

Adirno pero („Maxim,,)

s pisalno pripravo za črnilo in svinčnik.



Ta posebno duhovito
sestavljen aparat služi za
hitro in gotovo šteje-
vanje in so njegove glav-
ne prednosti ob najpri-
prostejši uporabi
n brezhibnem funkcio-
niranju: na eni strani
veliko razbremenjenje
možgan, ker se celo pri
držanju večurnem delu
z Maximom ne občuti
nobeno živčno utrujenje,
ki se sicer tako pogosto opaža; na drugi strani zanesljivost in velik prihranek
na času. Cena enemu komadu z lahko umljivim natančnim navodilom K 10-60
po povzetju, ako se vpošlje denar naprej K 10. Dobiva se pri glavnem za-
stopstvu Em. Erber, Dunaj II./8., Ennsgasse št. 21. Iq.

Več tisoč 3 letnih

smrek

po 5 K tisoč (kupcu za vse po 4 K)
se prodaja. Vpraša se pri Ferdo Sartori,
Ljubljana, Dunajska cesta 18.

Garantirano pristne

kranjske klobase

po okusu nedosežne, brez primere dru-
gim izdelkom, pošilja po poštne po-
vzetju najmanj 30 parov. Par 44 vin.
R. M. Zorè, Jesenice, Gorenjsko.

Pozor!

P. n. občinstvu se naznanja, da se
prodaja od danes naprej

v gostilni „Pri panju“

belo in črno vino liter po 72 vin.
Se priporoča

Leonardo Galante
Vegova ulica 10.

2 mali hiši

z gostilno ter ena navadna hiša z
velikim vrtom in večjimi parcelami
za stavbišča, ob glavni cesti, se radi
preseljuje prav ceno prodaja.

Odda se tudi velika
vinska klet.

Več se poizve v restavraciji pri
„Zvezdi“, Spodnja Šiška.

VI prihranite denar!
Automatični namizni
prižigalnik (poraben tudi kot
žepni prižigalnik)



Lepo
darilo! K 3-80 Lepo
darilo!
Jos. Schunder tehnična pisarna Dunaj XIII.,
Hütteldorferstrasse 237/V.
Preprodajalci dobijo velik popust! — Pošilja se
samo popoštne povzetju. — P. n. restavraciji
in kavarnari izjemne cene.

Nekaj izborno ohranjenih

automobilov

vseh velikosti se ceno prodaja.

Moje ime jamči za solidno in dobro postrežbo. — Zavod za po-
pravo avtomobilov in trgovina

Ing. JURIJ TMEJ, Dunaj XVII.,
Santergasse 13.

Prva Primorska Tvoronica za lesne izdelke
z vodno silo

A. Kriznič & Co.

ob kolodvoru Podmelec

Sprejema v izvršitev: vse v stavbeno mizarstvo stroko
spadajoče izdelke za hiše, vile, šole,
bolnišnice, cerkve, javna poslopja itd. kakor: Okna, vrata, podove, por-
tale; popolne opreme ljudskih šol, šolske klopi po Rettig-ovem patentu itd.

Proračuni in načrti brezplačno.

Parketna tvornica opremljena z najnovejšimi stroji nudi par-
ketne deske iz hrastovega in bukovega
lesa. Postrežba takojšnja za vsaktero množino!

Zahtevajte vzorce in cene.

Strugarski oddelk nudi vse v strugar. stroko spadajoče izdelke.
JAMSTVO! — — — — — JAMSTVO!

Vsa dela so solidno in strokovnjaško izvedena!

Obisk strokovnjaka interesantom brezplačen.

Najbolj varno naložen denar!

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa do 31. dec. 1910 nad 564 milijonov K.

Stanje hranilnih vlog
nad 39 milijonov K.



Rezervni zaklad nad
1,200.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljska

v Ljubljani, v lastni hiši, Prešernova ulica šte. 3.

sprejema vloge vsak dan in jih obrestuje po 4 1/2 % brez odbitka.
Nevzdignjene obresti pripisuje vsakega pol leta h kapitalu. Spre-
jema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.
Denar in knjižice se lahko pošiljajo po pošti.

Za varnost naloženega denarja jamči zraven rezervnega za-
klada še mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in z
vso davčno močjo. Izguba vložnega denarja je nemogoča,
ker je po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi
izključena vsaka špekulacija z vloženim denarjem.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike, v
podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa

Kreditno društvo.

Posoja na zemljišča po 5 % in proti poplačevanju dolga po
najmanj 1/4 %. Dolžnik pa more svoj dolg poplačati tudi poprej,
ako hoče. Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Rezervni zaklad
nad pol milijona
kron

Kmetska posojilnica ljubljske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu

v LJUBLJANI

Dunajska cesta šte. 18

Stanje hranilnih
vlog dvajset
milijonov kron

obrestuje hranilne vloge po čistih

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter
jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/2 % brez amortizacije ali na amorti-
zacije po dogovoru.

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Denarni promet

v letu 1910

K 100,000.000—



Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Upravno premoženje

v letu 1910

K 20,500.000—

Lepo stanovanje

obstoječe iz dveh sob, predsobe in
kuhinje, se takoj ali za pozneje odda
mirni stranki.

Poizve se pri Aleksandru Götzlu,
Wolfova ulica 1 (Marijin trg).

Del. glavnica:
K 5,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.

Rez. fono
K 450.000.